

Martin Zerlang

Vildskab som morskab

Holdning og underholdning

Underholdningens historie er ikke særlig gammel, hvis man da skal tage begrebets etymologi alvorligt. På tysk kendes begrebet fra slutningen af det 17. århundrede; på dansk taler man om underholdning fra begyndelsen af det 18. århundrede, f.eks. aftenunderholdning i et privathjem. Men det er først i det 19. århundrede, at de offentlige forlystelser antager karakter af en egentlig underholdningsindustri. I øvrigt samtidig med at ordet fritid vinder indpas i sproget. Man glider sig op i fabrikkerne og på kontorerne, og man rekreerer sig i forlystelsesparkerne og på sportspladsernes tribuner. Natsiderne ved industrien og de nye storbyer fortrænges af nattelivet med dets *music halls*, kabaret'er, varietéer, illuminerede *luna parks*, "stjernerne" i shows og cirkus.

Behovet for underholdning spejler kravet om holdning. Man har kaldt det 19. århundrede individualismens århundrede. I den økonomiske og politiske liberalisme satte man lighedstegn mellem den enkeltes interesser og det almene vel. Litteraturens helte var den store personlighed og den splittede personlighed. I de nye videnskaber psykologi og sociologi søgte man forklaringen på, at ikke alle kunne "stå på egne ben". Det krævede en rank ryg - om ikke en retlinet karakter - at være sig selv nok. Hvor nøden var størst, var enhver sig selv nærmest. Man skulle samle sig, stålsætte sig, kort sagt have holdning.

Men mange sider af tilværelsen forsvinder, hvis man danner en ret vinkel på dens tillokkelser. Koncentration gør distraktion forførende. Den, som samler sig om ét, adspredes af alt det andet. Underhold er økonomisk støtte, underholdning er åndelig støtte, og når det bliver svært at holde sig oppe ved egen kraft, bliver underholdningen den kraft, som holder humøret oppe. Underholdningen knyttede de sociale bånd i et samfund, hvor den enkelte var henvist til sig selv eller til organisationer, der kun dækkede sider af personligheden.